USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců Mgr. Michala Bobka a JUDr. Radana Malíka v právní věci žalobce: **T. M.**, zast. Mgr. Petrem Václavkem, advokátem se sídlem Opletalova 1417/25, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 12. 2021 č. j. OAM-853/ZA-ZA11-ZA21-2021, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 3. 2. 2023, č. j. 4 Az 1/2022-85,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

[1] Žalobce podal dne 11. 10. 2021 u žalovaného opakovanou žádost o udělení mezinárodní ochrany. Odůvodnil ji neochotou nastoupit povinnou vojenskou službu v zemi původu a strachem z nucené účasti v bojích v rámci konfliktu Arménie a Ázerbajdžánu o Náhorní Karabach. Žalovaný hodnotil opakovanou žádost žalobce jako nepřípustnou ve smyslu § 10a odst. 1 písm. e) ve spojení s § 11a odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neboť žalobce uvedl tytéž důvody udělení mezinárodní ochrany jako v první žádosti ze dne 28. 10. 2019. Shora uvedeným rozhodnutím proto řízení o udělení mezinárodní ochrany zastavil podle § 25 písm. i) zákona o azylu. Žalobu proti rozhodnutí žalovaného Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) kasační stížností napadeným rozsudkem zamítl.

[2] Žalobce (dále „stěžovatel“) rozsudek městského soudu napadá v celém rozsahu, kasační stížnost podává z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“). Stěžovatel v opakované žádosti uvedl nové skutečnosti, především eskalaci ozbrojeného konfliktu mezi Arménií a Ázerbájdžánem v období mezi podáním první a opakované žádosti. Závěr žalovaného a městského soudu, že v zemi původu stěžovatele nedošlo k zásadní změně situace potenciálně zakládající opodstatněnost žádosti o mezinárodní ochranu (a odůvodňující tak její věcný přezkum – pozn. soudu), se neopírá o dostatek skutkových důvodů. Žalovaný ani městský soud se rovněž nezabývali poměry v arménských ozbrojených silách. Městský soud

dále bez adekvátního zdůvodnění neprovedl stěžovatelem navrhované důkazy zprávami z renomovaných zahraničních médií.

[3] Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) se po konstatování přípustnosti kasační stížnosti zabýval její přijatelností ve smyslu § 104a s. ř. s., tedy otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Jedná se totiž o věc, v níž před krajským (městským) soudem rozhodoval specializovaný samosoudce (§ 31 odst. 2 s. ř. s.).

[4] Podstatný přesah zájmů stěžovatele Nejvyšší správní soud vymezil již v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS (k uplatnitelnosti zde vyslovených názorů na současnou úpravu srov. např. rozsudek NSS ze dne 10. 6. 2021, č. j. 1 As 124/2021-28). Podstatný přesah bude dán pouze v případech, kdy se kasační stížnost (1) týká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny v judikatuře Nejvyššího správního soudu anebo (2) právních otázek řešených dosavadní judikaturou rozdílně. Podstatný přesah zájmů stěžovatele bude dán (3) rovněž v případě potřeby učinit odklon od ustálené judikatury. Konečně bude kasační stížnost přijatelná (4) tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[5] Pokud se týče posledního z uvedených typových případů přijatelnosti, zásadní pochybení v napadeném rozhodnutí bude shledáno především tehdy, pokud krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou judikaturu a nelze vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, nebo krajský soud v konkrétním případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Zároveň však platí, že Nejvyšší správní soud není v rámci hodnocení přijatelnosti povolán přezkoumávat *jakékoliv* pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení *tak výrazné intenzity*, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. V rámci posouzení přijatelnosti také z povahy věci není místo pro plnohodnotný věcný přezkum napadeného rozhodnutí, tudíž se v uvedené souvislosti Nejvyšší správní soud omezuje na případy *zjevných* pochybení krajského soudu.

[6] Žádný z uvedených případů přijatelnosti není dán. Kasační stížnost je proto nepřijatelná.

[7] Nejvyšší správní soud ustáleně judikuje, že přípustnost opakované žádosti o mezinárodní ochranu představuje výjimku, kterou je třeba vykládat restriktivně tak, aby byl respektován jeden ze základních principů rozhodování ve veřejném právu, a sice princip právní jistoty, jehož výrazem je i překážka věci pravomocně rozhodnuté (srov. rozsudek ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009-65). Věcně projednat lze opakovanou žádost o mezinárodní ochranu pouze za kumulativního splnění následujících dvou podmínek: 1. žadatel tvrdí nebo se objevily nové skutečnosti či zjištění *prima facie* relevantní z hlediska hmotněprávního postavení žadatele; 2. tyto skutečnosti či zjištění nebyly bez vlastního zavinění žadatele zkoumány v předchozím řízení (srov. např. citovaný rozsudek NSS č. j. 9 Azs 5/2009-65, či rozsudek ze dne 25. 4. 2018, č. j. 6 Azs 60/2018-43, dále usnesení ze dne 14. 1. 2021, č. j. 4 Azs 93/2019-54, ze dne 24. 9. 2020, č. j. 7 Azs 216/2020-32, či ze dne 24. 6. 2021, č. j. 7 Azs 112/2021-24). Ve vztahu k druhé z uvedených podmínek je třeba vyjít z toho, že v rámci azylového řízení existují dvě základní povinnosti – břemeno tvrzení a břemeno důkazní (srov. též rozsudek NSS ze dne 7. 12. 2005, č. j. 4 Azs 151/2005-86). Pokud žadatel neuvedl všechny důvody své žádosti o udělení mezinárodní ochrany, jedná se

o skutečnost přičitatelnou pouze jemu, a nelze akceptovat, že by toto neunesení břemena tvrzení mohl zhojit pomocí podání opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany (srov. citovaný rozsudek NSS č. j. 9 Azs 5/2009-65).

[8] Nejvyšší správní soud se v poslední době opakovaně zabýval otázkou, zda lze ozbrojený konflikt mezi Arménií a Ázerbájdžánem o Náhorní Karabach z podzimu 2020 posuzovat jako novou skutečnost či zjištění ve smyslu § 11a odst. 1 zákona o azylu. Vycházeje z ustálené judikatury k azylové relevanci ozbrojených konfliktů (srov. např. rozsudky NSS ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008-86, č. 1840/2009 Sb. NSS, ze dne 30. 5. 2022, č. j. 2 Azs 10/2022-37, či ze dne 13. 10. 2022, čj. 9 Azs 144/2022-38, obdobně též rozsudek SDEU ze dne 17. 2. 2009, C-465/07, *Elgafaji,* bod 39), dospěl k závěru, že konflikt mezi Arménií a Ázerbájdžánem neměl v relevantním období „totální" charakter. V takovém případě je obecně třeba prokázat dostatečnou míru individualizace hrozby pro žadatele o mezinárodní ochranu (srov. rozsudek NSS z 13. 10. 2022, č. j. 9 Azs 144/2022-38, bod 12 a tam citovanou judikaturu). V rozsudku ze dne 28. 11. 2022, č. j. 8 Azs 14/2022-21, však NSS v rámci posouzení azylové relevance aktuální situace v Arménii dále konstatoval, že uvedené platí zásadně v situaci, kde daný válečný konflikt skutečně probíhá, tj. je ve své „horké" fázi, nikoli v případě uzavřeného a trvajícího příměří: „*Nejvyšší správní soud již [v rozsudku ze dne 9. 6. 2021, č. j. 6 Azs 94/2021-32] ve věci stěžovatelčiny první žádosti o udělení mezinárodní ochrany dospěl k závěru, že pokud městský soud nerozhodoval v okamžiku ‚horké' fáze válečného konfliktu, nemusel přihlédnout jako k nové skutečnosti (za účelem prolomení pravidla stanoveného v § 75 odst. 1 s. ř. s.) k obecně známému faktu v podobě ozbrojeného konfliktu mezi Arménií a Ázerbájdžánem o Náhorní Karabach z podzimu 2020[.] Bylo by proto nelogické v podstatě shodnou* [aktuální – pozn. soudu] *situaci posuzovat jako novou skutečnost či zjištění ve smyslu § 11a odst. 1 zákona o azylu. Vzhledem k výše uvedenému je proto z hlediska posledně uvedeného ustanovení nerozhodné, že žalobkyně v nyní projednávané věci, pocházející z J., tedy z jiné části Arménie nacházející se cca 300 km od místa konfliktu, ve své opakované žádosti uvedla okolnosti poukazující na to, že se jí konflikt může individuálně dotýkat[.]*" (k aktuální situaci srov. též rozsudek NSS ze dne 20. 3. 2023, č. j. 8 Azs 11/2023-29).

[9] K azylové relevanci plnění branné povinnosti se NSS taktéž opakovaně vyjádřil. V rozsudku ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45 (č. 4304/2022 Sb. NSS) zformuloval svůj právní názor do právní věty: „*Samotné plnění branné povinnosti nelze bez dalších souvislostí považovat za důvod pro udělení mezinárodní ochrany dle § 12 ani § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, pokud se ovšem jedná o plnění takové povinnosti v regulérní armádě demokratického právního státu, které je v souladu s vnitrostátním i mezinárodním právem, a pokud je daným státem respektována možnost odepření výkonu takové vojenské služby z důvodu svědomí či náboženského přesvědčení, ať již zavedením náhradní (civilní) služby nebo jiným způsobem, nebo přinejmenším, pokud takové odepření výkonu vojenské služby není ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. c) směrnice 2011/95/EU trestáno nepřiměřenými nebo diskriminačními sankcemi. Branná povinnost spojená s účastí na ozbrojeném konfliktu naopak může být důvodem pro udělení azylu dle § 12 písm. b) citovaného zákona mimo jiné tehdy, pokud žadateli ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. e) uvedené směrnice hrozí trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu takové vojenské služby během konfliktu za situace, kdy by tento výkon mohl zahrnovat přímou či nepřímou účast žadatele na mezinárodních válečných zločinech, zločinech proti lidskosti, jiných vážných nepolitických zločinech nebo činech, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN, a pokud je zároveň dána souvislost mezi tímto způsobem pronásledování*

žadatele a azylově relevantními důvody pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) uvedeného zákona, resp. čl. 2 písm. d) a čl. 10 citované směrnice.“ (dále srov. např. usnesení NSS ze dne 2. 9. 2021, č. j. 9 Azs 159/2021-23, či ze dne 11. 8. 2016, č. j. 2 Azs 135/2016-34). Konkrétně ve vztahu k Arménii srov. rozsudek NSS ze dne 18. 10. 2022, č. j. 1 Azs 172/2022-31.

[10] Konečně Nejvyšší správní soud připomíná ustálenou judikaturu k zásadě volného hodnocení důkazů ve správním soudnictví, podle níž soud není povinen provést veškeré navržené důkazy. Zároveň však platí, že pokud soud důkaznímu návrhu nevyhoví, musí takový postup přesvědčivě odůvodnit (srov. např. rozsudky NSS ze dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 147/2004-89, nebo ze dne 9. 11. 2006, č. j. 1 Azs 218/2004-89). Neakceptování návrhu na provedení důkazů lze založit mimo jiné argumentem, podle něhož důkaz není způsobilý vyvrátit nebo potvrdit tvrzenou skutečnost, tzn. nedisponuje vypovídací potencí. Odmítnutí provedení důkazu může být také zdůvodněno jeho nadbytečností, a to tehdy, byla-li již skutečnost, která má být dokazována v dosavadním řízení, bez důvodných pochybností postavena najisto (srov. rozsudek NSS ze dne 28. 4. 2005, č. j. 5 Afs 147/2004-89).

[11] Kasační stížnost stěžovatele se tudíž týká otázek, k nimž existuje judikatura NSS. Soud tuto judikaturu neshledává rozpornou, rovněž necítí potřebu se od ní odchýlit. Nedospěl ani k závěru, že by městský soud uvedenou judikaturu nerespektoval nebo při posouzení věci jinak zásadním způsobem pochybil, což by mohlo negativně zasáhnout do hmotněprávního postavení stěžovatele. Městský soud v souladu s citovanou judikaturou Nejvyššího správního soudu ve tvrzené změně situace v zemi původu stěžovatele azylově relevantní důvody neshledal. Stěžovatelem navrhované důkazy zprávami zahraničních médií odmítl provést pro nadbytečnost, respektive protože nebyly způsobilé vyvrátit zjištěný skutkový stav, což městský soud přesvědčivě zdůvodnil především v bodu 21 napadeného rozsudku. Pokud se týče hrozby vážné újmy vyplývající z plnění branné povinnosti, stěžovatelem tvrzené poměry v arménských ozbrojených silách bezesporu představují skutečnost, kterou stěžovatel mohl uplatnit již v první žádosti o mezinárodní ochranu ze dne 28. 10. 2019. Tak se ovšem nestalo (k tomu viz též rozsudek městského soudu ze dne 2. 10. 2020, č. j. 1 Az 22/2020-40, a rozsudek NSS ze dne 19. 1. 2021, č. j. 10 Azs 325/2020-28, které se týkaly stěžovatelovy první žádosti o mezinárodní ochranu). Azylovou relevanci plnění branné povinnosti poté městský soud posoudil v souladu s výše citovanou judikaturou. Žalovaný v tomto ohledu ostatně přiléhavě poukázal na amnestii vyhlášenou arménským ombudsmanem, která trvala do 31. 12. 2021 a zajišťovala beztrestnost osobám, které nesloužily v armádě. Bylo vlastním rozhodnutím stěžovatele této nevyužít.

[12] Z uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou podle § 104a odst. 1 s. ř. s.

[13] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, část III. 4.) Stěžovatel v řízení úspěch neměl. Nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly. Žádný z účastníků proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 29. května 2023

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu